

וממילא איני חייב לך דבר — פטור הלווה מתשלום ומשבועה.⁽⁴¹⁾

ב. אבל אם אמר לו המלוה: **סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה**, והלה אומר: **לא כי, אלא סלע הלוייתני עליו ושלושה דינרים** [שהם שלשת רבעי הסלע] **היה שוה המשכון**, ונמצא שהודה לו הלווה בדינה אחד מתוך שני הדינרין שתובעו, **חייב הלווה שבועת מודה במקצת על הדינר השני**.⁽⁴²⁾

ג. ואם תבע הלווה את המלוה מחמת שאיבד המלוה את המשכון ואומר לו הלווה: **סלע הלוייתני עליו ושתיים** [שתי סלעים] **היה שוה המשכון ונמצא שחייב אתה לי סלע**.

והלה, המלוה אומר **לא כי, אלא סלע הלוייתך עליו וסלע היה שוה** — פטור המלוה מתשלום ומשבועה.

ד. אבל, אם אמר הלווה למלוה: **סלע הלוייתני**

עליו ושתיים [שתי סלעים שהם שמונה דינרים] **היה שוה המשכון**,

והלה המלוה אומר: **לא כי, אלא סלע הלוייתך עליו וחמשה דינרים היה שוה**, חייב המלוה להישבע שבועת התורה כדין מודה במקצת, כיון שהודה שהיה המשכון שוה דינר אחד יותר מן ההלוואה. ולפיכך נשבע על שאר תביעת הלווה.⁽⁴³⁾

ה. **ומי נשבע**, במקרה השני, לעיל במשנתנו, כשהמלוה אומר סלע הלוייתך ושקל היה שוה המשכון והלווה מודה לו במקצת וטוען שהמשכון היה שוה שלשה דינרים — **מי שהפקדון אצלו**.

כלומר, המלוה הוא זה שישבע. לפי שחייבו חכמים את המלוה שישבע במקום הלווה **שמא ישבע זה**, הלווה, שהמשכון שוה שלשה דינרים **ויוציא הלה**, המלוה את הפקדון — את המשכון שתחת ידו ונמצא

הוא על המשכון, חייב בתשלומיו.

41. כן משמע בר"ח שנקט דפטור מהכל, כיון שלא הודה לו בכלום.

וכתב הריטב"א, דאמנם הלווה פטור מן הכל, אך המלוה חייב שבועה שאינה ברשותו. והמשנה לא הזכירה שבועה זו כיון שדנה בשבועתו של הלווה, ולא בשבועת המלוה.

אולם הר"ן העמיד שמדובר שאף המלוה אינו נשבע, כיון שהלוה מאמינו שאינה ברשותו. שאם לא כן, והיה צריך המלוה להשבע שאינה ברשותו, היה לו להשבע ע"י גלגול שבועה, גם כמה היה המשכון שוה.

42. הקשה הרמב"ן: מדוע חייב הלווה שבועת מודה במקצת. והרי כל עוד לא השיב המלוה את

המשכון או שלא נשבע עליו, אינו חייב לשלם חובו, ואם כן, אין כאן דין מודה במקצת כיון שעדיין אינו מחויב בתשלום חובו?

ותירץ: כיון שמודה הוא שחייב לו, הרי שאף אם עדיין לא נתחייב לו בפועל, [כיון שעדיין לא נשבע המלוה]. מכל מקום הרי הוא מודה במקצת. ומשום חסרון שבועת המלוה, לא פקע מיניה דין מודה במקצת וחייב שבועה. שהרי סוף סוף מודה בחובו.

43. כתב הריטב"א שהיכן שהודאת המלוה מסופקת, כגון שלא ידע כמה היה שוה, אלא רק יודע ששוה המשכון פרוטה יותר מן הסלע. ואילו על השאר אינו יודע, או שאמר יודע אני ששוה ממון הרבה יותר מסלע אך אינו יודע כמה הוא שוה, חייב שבועה! שהרי הודה לו